శ్రీరామమోహనరాయ్.

శ్రీరామమోహనతారావళి.

వేరువళ్ళ రాజగోపాలరావుచే

రచియింపఁబడెను.

రెండవకూర్పు.

తణుకు.

శ్రీసావిత్రీముద్రాక్షరశాలయందు

ముద్రింపఁబడినది.

1915.

ఓం.

శ్రీరామ మోహన తారావళి.

ఉ॥ శ్రీకర లీలమైనతుల • శేముషి
లోకముల౯ సృజించియు।
స్తోకమహా మహాత్మ్యములు • దోఁపఁగ
నాహ్లాదభక్తకోటికే।
ప్రాకటమూర్తి దెల్పెదు న • పారము
గానయు భక్తిలోకర।
త్రాకారుఁడైన యాపరిధుఁడు • దంచిత
లీలల మమ్ము బ్రోవుర౯॥

ఉ॥ అనతులొప్పఁ జేసెద స ♦ జాండము
నంగిల ఘూరి ఘానన।
జ్ఞానవితాన వృద్ధికర ♦ కార్య
సమాచరణ ప్రసిద్ధన।
సాంత్రిత భక్తికోటి కతి ♦ సన్నిహితో
సతతోత్సవంబుతో।
జ్ఞానహితాన్నదిత ము ♦ నస్సునఁ జేనై
యనురక్తిమీరఁగన్॥

క॥ వారలలో హిందూదే।
శాక్లిష్టవినాశ నస్మ ♦ దాచార్యుంగా
శ్రీరామ మోహనార్యుని।
పేరిట సత్కృతిమాలఁ ♦ జేకొందు గాగన్॥

వక్రోక్తిమాల.

సీ॥ తమబుద్ధి మెచ్చి వి • ద్యాగంధము హరించి
స్త్రీల నజ్ఞానాబ్ధిఁ • జేర్చునాఁడు।
వెనుకఁ బామునకు గాల • మునుగుర్చి సిడి
నాఁడుమని త్రొక్కినదుర్వర్గ • మంపునాఁడు।
పతిఁ బాసినట్టి యా • పదగుందు నిల్లాలి
ఘోరానలజ్వాలఁ • గూల్చునాఁడు।
పసికూనవాఁక న • వ్వగ లేక తమపాప
ముసలివారికిఁ గట్టి • మనలునాఁడు।
ఖలులు కట్టావివేకంబు • వెలయనీక
మూఢతావరదేశంబు • ముంచునాఁడు।
భరత వర్షంబునుద్ధరిం • పంగఁ బుట్టెఁ!
బుణ్యశీలుండు శ్రీరామ • మోహనుండు॥

సీ॥ తొలుదొల్తఁ బాలేందు • కళలఁగాఁగ
జన్మించి వృద్ధిచేయుచు నే • విభునికీర్తి।
మునుకోరకములఁ • జనిమల్లికా ప్రసూ
నగతి వాసించె నే • సుగుణవిద్య।
గనినున్న వెలలేని • ఘనరత్నము తొల్త
దీపించె శిక్ష నే • ధీరు ప్రతిభ।
అణురూపమునబుట్టి • యఖిలాండములఁబిదప
సముభవంబెటఁ గనే • యనఘుభక్తి।
యతఁడు జనియించె శాలివా • హనసమాఖ్య।
రసనిధానర్తు రాజవి • రాజసంఖ్య।
వినుతరాధానగరమందు • విశ్రుతుండు।
పుణ్యశీలుండు శ్రీరామ • మోహనుండు॥ 2

సీ॥ వరమూర్తదాపాదు • పురమేలికకు మేటి
సామంతు మల్యాంగ • సమానబుట్టి।
యతిబాల్యమునన య • ద్భుతమైన తెల్విచేఁ
దనదు మేధాశక్తి • ధరకుఁ జూపి।
కాలానుగతిని న • క్కడఁ న్యాయనభ నాఁడు
పారసీభాష నా • ప్పరఁగ గఱచి।
పదియుమూడేండ్ల యా • పసిపాయమునఁ
బోయి వారణాసినిదేవ • భాష నేర్చి।
షోడశాబ్దంబునన కళా • స్ఫూర్తి మెఱసి।
షోడశకళాన్వితామృతాం • శుండుగాఁగ।
నృపసదనమున నెనఁగనే యవధుమూర్తి।
పుణ్యశీలుండు శ్రీరాము • మోహనుండు। ౩

సీ॥ ఘనరమాకాంత రా • యని కూర్మిసుతుఁ
బాటఁ గులగౌరవము పేరు • కొనఁగ నేల।
వరతారిణీదేవి • ప్రేమంబు గొడుకౌట
సుగుణ సంపద వేఱ • పొగడ నేల।
సుతవారణాసి సం • స్కృత శిక్షితుండౌటఁ
బాండిత్యమును గూర్చి • పలుక నేల।
తత రాష్ట్రసంచార • యుతుఁడౌట నాతని
ననుభవజ్ఞుఁ డటంచు • ననఁగ నేల।
పొలుపగు భక్తి యుక్తిఁ గోవ్ర మతియు।
నెల్లసలక్షణంబుల • కెల్లనైన।
యతని వర్ణింప దరమె యేఁ దవగ వలెనె।
పుణ్యశీలుండు శ్రీరామ • మోహనుండు॥ 4

సీ॥ సత్యవాఙ్నిపుణత • సత్యహరిశ్చంద్రుఁ
డఖిలవిద్యలయందు • నాదిశేషుఁ।
డతిభక్తియందు ప్ర • హ్లాదుండు సదసద్వి
వేక సంపదల ది • విజగురుఁడు।
ఘనుతార్థకరణ దీ • క్షగల వాల్మీకుండు,
ధర్మవర్తనల వం • తకసుతుండు।
జ్ఞానోదయాప్తి భా • స్కరమహాదేవుఁడు,
పతిశాంతియుక్తి నా • రాయణుండు।
సహవానిరతదంచుఁగవులాడ • నర్హుఁడైనఁడు।
దివ్యగుణమూర్తి భగవదా • ధీనవర్తి।
శాశ్వతసుకీర్తి పాండిత్య • చక్రవర్తి।
పుణ్యశీలుండు శ్రీరామ • మోహనుండు॥ 5

సీ॥ తనచిన్న నాఁడె యొం • తయు వేద్య వేదన,
మ్మత మతస్థాపన • మదిని నిలిపి।
నిలిపి తా వ్యాఖ్యాన • ములతోడఁ దద్రహ,
స్యములఁ దెల్పెడు గ్రంథ • చయముచదివె।
చదివి దేశముఁ బుదురా • చారంబులను బోవుచు,
సర్వప్రమాణము • ల్సంగ్రహించె।
సంగ్రహించి పవిత్ర • సద్వేదమతము నా,
నాటికెల్లాట వి • స్తరనువగఁజె॥
వగచి దేశంబురక్షింప • వలయునన్న।
యూహనస్థిరతంబుగా • నునిచి పెనిచి।
కాశివదలుచు కాశాన • గరముసేరె।
పుణ్యశీలుఁడు శ్రీరామ • మోహనుండు॥ 6

సీ॥ సకలేశువీడిరా • శృకుము)క్క నొకవంత,

రయికలుసర్వమనవే • లొక్కవంత।

వేదోక్తమతముతా • వెలయుమి కొకవంత,

సూక్తివెరులఁజూడ • నొక్కవంత।

పతితోడఁగాంతయా • హులిరియాటకొక

వంత, మొదికంపుశిశుహత్య • కొక్కవంత।

నరహత్యకార్త్రె • జరిగింపనొకవంత

పెక్కుదైవములన్న • నొక్కవంత।

తొడరిపలువంతలనుగూర్చి • యునుపదాని।

దనదుపాపంబుబలిగన • నర్పణముచేయు।

గాంచెదనులేశుహీనుగా • నొచవగచె

పుణ్యశీలుండు శ్రీరామ • మోహనుండు॥ 7

సీ॥ నిఖిలలోకేశుఁ డై ♦ నెగడుచుండెడిసామి,
నిర్జీవమూర్తి యై ♦ నెగడవలసె।
వరకామ్యదాత యై ♦ చరియించునాసామి,
నైవేద్యములఁ బొట్ట ♦ బ్రోఁవవలసె।
జీవరక్షకుఁ డౌచుఁ ♦ జెలఁగుచుండెడిసామి,
భక్తరక్షితుఁ డయి ♦ బ్రతుకవలసె।
సకలలోకాత్ముఁ డై ♦ సంచరించెడిసామి,
పదిలంపుటొకగుడి ♦ నొదుగవలసెఁ।
బ్రాణులకు నెల్ల నాధారుఁ ♦ డైనసామి।
బిచ్చమెత్తంగ నింటింట ♦ వెళ్లవలసె।
దేవుఁ డిట్టిదయనజను ♦ లొగడఁ డెల్లు।
పుణ్యశీలుండు శ్రీరామ ♦ మోహనుండు॥ 8

సీ॥ వలదంచుఁదఁబ్రీనా ♦ బనిసిపీడఁడుబుధుల్,।
విఘ్నభీతినిబట్టు ♦ విడుచువారె।
తగదంచుమనురున్న ♦ వగవందుధీరులు,
మంచికర్జములాద్య ♦ జించువారె।
అకవఁన్నపరులుకా ♦ యకయుండుఁదనపని,
కారణజన్ములే ♦ కారఘునులు।
వెలిదోప్రితుఁ సఁదల్లి ♦ వెలువండుభక్తుల
భవనమిాయిఁ గాదె ♦ బాగుసేయ।
నెందతెన్నెన్నివిధముల ♦ నెన్నికొన్న।
ప్రీతిమవలదన్నపలుకుఁదా ♦ వదలఁడయ్యె
భరతవర్షోద్ధరణదీక్ష ♦ భవ్యుఁ గహహా।
పుణ్యశీలుండు శ్రీరామ ♦ మోహనుండు॥ 9

సీ॥ తల్లిదండ్రులకంటె ♦ ధర్మంబుఘనమన్న,
తమపుత్రుమాటఁగో ♦ పము వహించి।
తమకన్నగాదిలి ♦ తనయుఁడైవను,
సహజవాత్సల్యంబు ♦ జక్కడించి।
మరిపిశాచావేశ ♦ మహిమచేతను దయా,
దాక్షిణ్యగుణములఁ ♦ దలఁగబుచ్చి।
పదియునారే ♦ డులబాలకుండనిమైన,
చింతనొందకపీడు ♦ చనఁటిగాఁగ।
జాలుసనిమెందిమోహాపా ♦ శములఁద్రెంచి।
కటకటాయిల్లువెడలించి ♦ ఘనతగాంచి।
రతసిపితరులందునకు మే ♦ లనిమెనతఁడు।
పుణ్యశీలుండు శ్రీరామ ♦ మోహనుండు॥10

సీ॥ మృగయుబంధమునుండి • వెడలియీవల
బడ్డ, మృగమట్లులధికమౌ • నెలమిగాంచి।
డేగడెక్కలనుండి • వీఁగివేఁబర తెంచు,
పావురంబట్లుసం • భ్రమమునంది।
పులినోటనుండియు • వ్వెలబడ్డమేకయట్లు,
తులితోత్సాహంబు • ననుభవించి।
వలకానివలనుండి • బలముగ్రిమ్మఱుఁ జేఱు,
చేఱుమీనునట్లుగా • జెలువుమీఱి।
ఘనఘనాఘనములనుండి కనులఁబడెడి।
బాలసూర్యునిగతిప్రభా • వమువహించి।
విడిదురాచారమధ్యంబు • వడియొనవల।
లుండు శ్రీరామ • మోహనుండు॥11

సీ॥ సకలరాష్ట్రంబుల ♦ సంచరింపగనెంచి,
తనదుస్వేచ్ఛకుమీద ♦ మునువహించి।
వంగంబుగడచియూ ♦ వారణాసినిదాటి,
కోసలదేశంబు ♦ వాసిగన్న।
పశ్చిమోత్తరరాష్ట్ర ♦ భాగంబునంతకున్,
రభూమియును గొంత ♦ దనుకఁగాంచి।
గంగానదిదరించి ♦ కన్నదేశమున వే,
దాచారవిధులన ♦ భ్యర్థి నెఱఁగి।
పితరులశికోపమునవీల్లు ♦ వెదలనదువ।
నదియలెనకీయునమితది ♦ వ్యాసుభవము।
సతఁదునమోక్షదధరిత్రుఁడై ♦యుడరెనహహ।
పుణ్యశీలుండు శ్రీరామ ♦ మోహనుండు॥ 12

సీ॥ కన్నరాష్ట్రములందుఁ • గలదురాచార
ముల్, గనివానిమాన్పఁద • జ్జనులగోరు।
మాన్పించియుచ్చోట • మంచియాచార
ముల్, నెలకొల్పిదేశంబు • నిలువనెంచు।
నిలిపియాదేశంబు • కలష్టములవీసి,
కలకలనవ్వంగఁ • గాఁదలాము।
కలకలనవ్వియూ • యిలకద్దితిలకమై,
వెలయుచుఁదరుచును • వ్వాళులనూరు।
నీతిగతినినెల్లెడలఁదాఁజ • రించివెనుక।
వినుతమునుభక్తజనగణా • న్వితమునైన।
హిమగిరినిదాఁటెసముద్ర • మినుమడింప।
పుణ్యశీలుఁడు శ్రీరామ • మోహనుండు॥ 13

సీ॥ కాంచెముందఅగంత ♦ కైలాసముఖదివ్య,
పర్వతంబులమధ్యఁ ♦ బరగుదాని॥
తెలియాచగలదాని ♦ గలితమానససరో,
వరకీర్తి జనుదానిఁ ♦ బ్రధితపాద్ధ।
మతమహానుష్టాన ♦ రతజనంబగుదాని,
హిమగిరికవ్వల ♦ నెసగుదాని।
నున్నతభూములం ♦ దున్నతంబగుదాని,
మునిజనాన్వితముగా ♦ నెసయుదాని।
నధికతరకీర్తి నొప్పారు ♦ చట్టిదాని।
జకలిందిబెతియమనుపేరఁ ♦ బరగుదాని।
మదిఁదలఁగదుఁబుల్కలెసఁగన ♦ మ్మనుజవరుఁడు।
పుణ్యశీలుండు శ్రీరామ ♦ మోహనుండు॥ 14

సీ॥ కాంచి పూదేశంబు ♦ ఘనులందుజనులెల్ల,
బుద్ధదేవుని నీతి ♦ బోధఁదెగడి।
మనుజనాశనిపేరఁ ♦ గొనియూడుటనుగాంచి
కనలేకయట్టివ ♦ ర్తనముబహుళ।
చింతాస్వాతాయత్త ♦ చిత్తుఁడైయదికూడ,
దని చాలబాధించి ♦ యంతఁబోక।
గురువేషధారులై ♦ నిరతపూజనములం
దెసివారిఁగూర్చితాఁ ♦ దెగడుటయును।
పగవహించుచువారుచం ♦ పంగనెంచి।
పట్టిచెఱఁబెట్టఁదగ దయా ♦ వతులబలల।
కరుణవలనను బ్రాణంబు ♦ గాచుకొనియెఁ।
పుణ్యశీలుండు శ్రీరామ ♦ మోహనుండు॥ 15

సీ॥ అటరాధికాపురి ♦ నాగ్రమాకాంత,
రాయుండుమునుపత్రి ♦ రఘువిభోక్తి|
తనరాముపోకచే ♦ దినశాపుసిద్ధంబ,
టంచునెంతేమాకు ♦ యుగుముసంతె|
దేశంబులెల్లను ♦ దిరిగి నాంతిక్రసుంకున,
మనుజివచ్చెనటన్న ♦ మాటవినుచు|
నధికసమోత్రదాశ్రి ♦ లంతలోనురులనా,
సుతుకున్నయెడమను ♦ ష్యులనుబంపి|
మఱలసింటికి భక్తి ♦ మైదోముకొనివచ్చె,
దెల్లఅయుల్లంబు ♦ లుల్లసిల్ల|
నింటికే తెందివను, గష్ట ♦ కాంతపనిస|
మాసమంతుట దసపూర్వ ♦ మతమునభాహ
మఱలవిలిబడవలసిన ♦ మృతహితగుణుడు|
పుణ్యశీలుండు శ్రీరామ ♦ మోహానుండు॥16

సీ॥ ఉద్యోగమునందాంధ్ర • యోధవర్గములుండి
తనమతవ్యాప్తికిం • దగనుబూని।
అతులమానసైశ్వ • రారాధనమునిల్ప,
పరగ్రహార్చనమును • వెడలనడచిఁ।
బలవన్మరణములఁ • దొలగింపఁ దేశంపు
స్త్రీలకొక్కింటి యూ • ధిక్యమొసఁగి।
సద్వేదమతమును • స్థాపింప జాతిభే
దముల బాపంగయు • కడుగుసితర।
సర్వసంస్కారంబుల • సంతరింప।
సర్వసత్కార్యముల నిలఁ • బరఁగఁజేయఁ।
బట్టుదలతోడ నిలిచనా • భవ్యమూర్తి।
పుణ్యశీలుండు శ్రీరామ • మోహనుండు॥ 17

సీ॥ శుద్ధితత్త్వమసియన్న • చోఁ, దత్త్వమసజ్ఞాన,
ముగు, బ్రహ్మస్మివని • పలుకరాదు।
ఏకేశుఁడననేక • మేవాద్వితీయమ్ము,
తయునాతఁడసమాత్రి • తలఁపరాదు।
పాసఁగునిశ్శావాక్య • మునకీశుఁడేనాఘుఁ
డసినర్వమతఁడంచు • ననఁగరాదు।
సర్వాంబుమాయయర్ • జనుల పల్కులు-ల
పియజ్ఞానపూర్ణిముతోట • నమ్మరాదు।
కర్త్రవలనను మోక్షంబు • గలుగబోదు।
భక్తి లేకున్నవానిది • బ్రతుకుగాద।
టంచుఁబోధించు నాతడ • య్యావసరమున।
పుణ్యశీలుండు శ్రీరామ • మోహనుండు॥ 18

సీ॥ బ్రిమకుఁడీజనులార ♦ భగవంతుఁడొక్కఁడే,
యాతనినిర్మలమానో ♦ గతునిఁజేసి।
వేదకుఁడీజనులార ♦ విమలాత్ముఁడొక్కఁడే,
యతనినిస్పృష్టినం ♦ గతునిఁజేసి।
దరియుఁడీజనులార ♦ మహితాంతుఁడొక్కఁడే
యాతనిసద్వస్తుసం ♦ స్థితునిఁజేసి।
పావలుఁడీజనులార ♦ సదయాత్ముఁడొక్కఁడే,
యతనిబుగ్వేదస ♦ న్నుతునిజేసి।
అరయుఁడీమీరలతనిపా ♦ దారవింద।
పూజనమొనంతితముపుణ్య ♦ పురుషులార।
నానసహోదరులార! పె ♦ ల్లాన, ననును।
పుణ్యశీలుందు శ్రీరామ ♦ మోహనుండు॥ 19

సీ॥ త్రిత్వంబుగాదు శ ♦ తుర్థత్వంబుగాదు, శ
ష్టత్వంబుగాదు మో ♦ క్షంబునీయ।
అర్థంబుగాదు క ♦ ర్తార్థంబుగాదు దు,
స్సార్థంబుగాదు మో ♦ క్షంబునీయ।
మంత్రంబుగాదు వే ♦ దంత్రంబుగాదు మే,,
ల్జాతింబుగాదు మో ♦ క్షంబునీయ।
జ్యోతింబుగాదగ్ని ♦ హోత్రింబుగాదు స,
ద్గాత్రింబుగాదు మో ♦ క్షంబునీయ।
అమలవిజ్ఞాన జనితమా ♦ సమధనంబె।
జగతిముక్తికిఁ బ్రతికేని ♦ సాధనంబు।
భవ్యవరుఁగార వినుఁడంచుఁ ♦ బలుకుసతఁడు॥
పుణ్యశీలుండు శ్రీరామ ♦ మోహనుండు॥ ౨౦

సీ॥ తనదివ్యమతమును ♦ జనులకు బోధింప,
నెలమిస్థాపించెనా ♦ త్రియసభను।
ఋగ్వేదమతముగా ♦ నేకేశ్వరార్చన,
జరిగింప వేదమం ♦ దిరము గట్టె।
భక్తులందఱుజేరి ♦ పరమేశుఁ బ్రార్థింప,
మహిమసల్ప బ్రాహ్మస ♦ మాజమొందు।
స్వమతవైరులవాక్య ♦ నమితకుతర్కమీయఁ
బరిగామఁ జేకొందుఁ ♦ బరగనిలిపె।
సిపిధ ఋషఁ దనమత ♦ మెల్లకడల।
వ్యాప్తిమొందంగఁ జేసెనాప్రఖితయశుఁడు।
భక్తవర్యుండు సంతత ♦ ద్వైతనుండు।
పుణ్యశీలుండు శ్రీరామ ♦ మోహనుండు॥ 24

సీ॥ తనతోడ వాదించు • ఘనక్రైస్తవాచార్య-
వరులఁదాదృఢిఁగెల్చి • పరగినవాఁడు।
క్రైస్తవవేదంబు • గనఁగోరెగ్రీకుసీమ,
బూరిబాపలను జేర్చు • పుణ్యుఁడీవాఁడు।
తన్నుఁగ్రైస్తవుఁ జేయఁ • దలఁచినరాదాము
ద్రిత్వంబు వెగనాడఁ • దెలిపినవాఁడు।
ముండకేశావాస్య • ముఖ్యోపనిషదసా,
గ్రహముల జనులకై • వ్రాసినవాఁడు।
వేదములఁదొల్త ముద్రించు • విబుధుఁడీవాఁడు।
సన్మతము ముందు స్థాపించు • సరసుఁడీవాఁడు।
దేశముదనుద్ధరించెడు • ధీరుఁడీవాఁడు।
పుణ్యశీలుండు శ్రీరామ • మోహనుండు॥ 23

సీ॥ పతిఁబాసినట్టియా ♦ భాగ్యహీనను బతి,
వ్రతదీనసాధ్వదు ♦ ఖతనుబట్టి।
మనుభూమిఁగానిపోయి ♦ మంత్రించులఁ
బఱంది, కలసాముగ్రతుకేణ ♦ గాగ్రహించి।
మగనిశోఁజితిశేర్చి ♦ భుగభుగాయుతమగ్న,
రాగ్నికీలలనామె ♦ నగచిపుచ్చి।
కనుఁబేర్లదేహంబు ♦ ఘనకోదనధ్వనా,
ల్వాఁబరతంపఁద ♦ ప్పెటలమోగి।
బూరుగలూదిచ ♦ వ్వనమంత్రతంత్రముల్,
ఘోషించిచిత్రోఁచి ♦ కొనుచుచేచు।
వగముగాలిఁయుర్వ్యార్త్ర ♦ నరగిఁకైక।
గాక యుండ వదుళ్ళతో ♦ క్రీడవమగ।
మోగ్నినట్టిని మెఱను నా ♦ మగ్గినోక్క।
వట్టిద్విదపాతకులఁ గాంచుఁ ♦ బటుతరాప్తి॥
పుణ్యశీలుండు శ్రీరామ ♦ మోహనుండు॥ ౨౩

సీ॥ దానిఁదొలంపఁగఁ ♦ దాఁబ్రయత్నముచేసి,
గ్రంథంబులను బగ్రి ♦ కలమువ్రాసి,
ఘొల్లుచోటులఁదిని ♦ నేకూర్చి వివరించి,
బెంటింకు ప్రభువునం ♦ బ్రీతుఁ జేసి,
యువతీజనమహా ♦ నందదాయినియైన,
చట్టంబు నొకదాని ♦ జగతి నిలిపె॥
వలదంచు సద్దాని ♦ వారించుసరులు సీ,
మకునంపు పత్రిక ♦ విరలపరుప॥
వేలుపనులను గొన్నింటి ♦ విశదపఱుప,
సీమకరిగిన కృగకృగ్య శీలియెవఁడు॥
దేశమును నుద్ధరించిన దివ్యమూర్తి॥
పుణ్యశీలుండు శ్రీరామ ♦ మోహనుండు॥ 24

సీ॥ భరతవర్షంబు దా • బాగుచేసిన మేటి,
పటువిద్యలకు నిల్లు • బట్టుకొమ్మ॥
నయసమ్మతప్రస్థాప • సభ నాలవాలంబు,
కోపు దీనార్థుల • కొంగుపసిడి॥
సత్కార్యకరణకీ • ర్తులకుఁ బెట్టిన పేరు,
పుణ్యకార్యములకుఁ • బుట్టినిల్లు॥
సన్మతాచార్యుల • సుగుణుఁ బెట్టుసికోల,
కామితార్థిన • కల్పతరువు॥
వాఁగ వెలుఁగందు సమ్మహా • భోగయుకట॥
వరలు బ్రిట్టిషుపురిశాలి • వాహనమున॥
వర్ధిశరకుల సోముల • నవనివశిచె॥
పృథ్వీశీలుండు శ్రీరామ • మోహనుండు ॥25

సీ॥ తనజీవనమును భూ • జనమహోపకృత్య,
జీవనంబుగఁ జేయు • శీలవరుఁడు॥
తనవిద్య నెల్లభూ • జనహృదాంతరసంస్థి,
తావిద్యను హరింప • నరుపుననుఁడు॥
తనసుగుణంబు భూ • జనదురాచారసంస్థి,
హాకంకరుణముగాఁ • గలఁడు మవిభుఁడు॥
తనసుదర్శనము భూ • జనసత్ప్రవర్తనా,
దర్శనయుగఁ జేయు • ధన్యచరితుఁ॥
పదియుమాసములు దిగనాడి • యరిగె సహాహ॥
శాశ్వతసుకీర్తిసౌకదాపి • జగతి కిచ్చి॥
మాతృదేశోద్ధరణకేల • మనినఘనుఁడు॥
పుణ్యశీలుండు శ్రీరామ • మోహనుండు॥26

సీ॥ అగ్రాసనాధిప • త్యాశ్రయుండగు రాము,,
చంద్రవిద్యాభోగి • శప్రిభుండు॥
తనవెన్కఁగూడను • త్తమమతంబుననిల్వ,,
చంద్రశేఖర దేవ • సత్తముండు॥
అలఘువైభవముచే • వెలయుబ్రిసన్నకు,
మారటిఁగూరు వి • శారదుండు॥
భక్తిచేనీశ్వరా • సక్తిచేననలేని,
ద్వారకసాధుటు • గూరుశిభుఁడు॥
నానిగాగల్గు మహనీయు • లనవరతము॥
బ్రహ్మానందమునఁదోఁడుగాఁ • బ్రబలువారఁ॥
మనలనెల్లను విడనాడి • చనిరె సహహా॥
పుణ్యశీలుండు శ్రీరామ • మోహనుండ॥27

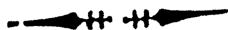
క॥ ప్రకటతర నామమోహన • నాయుధవ్యూ॥
హాయనోత్సవవేళ న • త్యాగాధక్ష్మ॥
కైరవియుంచి చదివించె • శేషమాన్య॥
రాజగోపాలదాసస్వ • రప్రకాశి॥

సువిశాల మిదం విశ్వం పవిత్రం బ్రహ్మమందిరం,
చేతః సునిర్మలం తీర్థం సత్యం శాస్త్రమనశ్వరం,
విశ్వాసో ధర్మమూలంహి ప్రీతిః పరమసాధనం,
స్వార్థనాశస్తు వైరాగ్యం బ్రాహ్మైరేవం ప్రకీర్త్యతే॥

This wide universe is the sacred temple of God
Pure mind the place of pilgrimage, Truth
the Scripture Eternal
Faith the fountain of religion, love its
supreme sacrament,
And self-sacrifice the true asceticism,
so say the Brahmos.

బ్రాహ్మమతోపదేశాష్టకము

1. అపరిమేయుఁడును, పరిపూర్ణుఁడును, సర్వశక్తుఁడును, సర్వజ్ఞుఁడును, సర్వకారుణ్యుఁడును, సర్వపారిశుద్ధ్యుఁడును, ఐనఏకేశ్వరుని ప్రతిదినమును ఉపాసింపవలయును.

(a) మనుజునినైనను, మఱి యేజంతువునైనను, లోకపాశమునైనను, సృష్టికిలోఁబడిన మఱి యేవస్తువునైనను, ఆరాధించుట కూడదు.

(b) ప్రతిమారాధనా సంబంధ మయిన

కార్యములు, ఉత్సవములు మొదలైనవాని యందు అన్నివిధములయిన సంబంధములను జాగ్రత్తతో నివృత్తి చేసికొనవలయును.

(c) ప్రతిమారాధనకు, ఏవిధముననుఅను కూల్యము చేయఁగూడదు.

(d) ప్రతిమారాధన ఈభూమినుండి నివృత్తి యగునటులు యావచ్ఛక్తియుక్తులను ప్రయో గింపవలయును.

2. ఈశ్వరుఁడు అందఱకును సాధారణజనఁకుడు అనియెఱిఁగి ప్రతిమానవుని సహోదరుఁడు అనియును ప్రతిస్త్రీని సహోదరి అనియును తలఁచి ప్రీతి యుంచవలయును.

(a) మానవులు ఏమతస్థులైనను, ఏకులము నందు పుట్టినవారైనను, ఏస్థితియందు ఉండు వారైనను. వారలను విరోధించుటయు వారిని విరోధులనుగా తలఁచుటయుఁ గూడదు.

(b) ఒకజాతిభేదచిహ్నములైనను ధరింపఁ గూడదు.

(c) జాతిభేదమునకు అనుకూలమయిన యే ప్రయత్నమునందును, ఏకార్యమునందును చేరఁ జనదు.

(d) ఎల్లజాతులవారును సర్వవిధవిరోధములను విడిచి యేకకుటుంబస్థులవలెనుండుటకు అనుగుణమైన ప్రయత్నములను చేయవలయును.

3. సత్యముగా నడుచుకొనవలయును.

(a) అసత్యమును ఒకప్పుడును చెప్పకూడదు. ఇతరులు అసత్యార్థమును గ్రహించి మోసపోయినను తాను సత్యవాది నని మెప్పించు నట్టి అనేకార్థములుగల వచనములను తంత్రముగా వచింపనురాదు.

(b) అసత్యమాటలను అపేక్షింపను కూడదు.

(c) అన్నివిధములైన కపటస్వభావములను విడువవలయును.

(d) అసత్యమునునాశనముచేయుటకును, సత్యమును స్థిరించుటకును, ప్రయత్నించవలయును.

4. ఇతరులకు మంచి చేయవలయును.

(a) ఒకరికిని చెఱుపు చేయఁగూడదు.

(b) ఒకరికిని చెఱుపు చేయకోరనురాదు. ఒకరిమంచిస్థితిని జూచి ఓర్వలేకయు నుండఁగూడదు.

(c) పాత్రిమెఱిఁగి ఆహారము లేనివారికి ఆహారమును, పానీయము లేని వారికి పానీయమును, ఔషధము లేని వారికి ఔషధమును, ధనము లేని వారికి ధనమును, విద్య లేని వారికి విద్యయును, భక్తి లేనివారికి భక్తియును, లభింపఁజేయవలయును.

(d) మానవుల యైహికాముష్మిక సౌఖ్యములను వృద్ధిచేయఁబూనుకొనవలయును.

5. ఒరులయెడల న్యాయముగా నడుచుకొన వలయును.

(a) ఒకరి సొత్తును అపహరింపగూడదు.

(b) సొత్తు కలవారియనుమతి లేక ఒకరి సొత్తును ముట్టుకొనరాదు.

(c) ఒకరిధనమునకును, సంతోషమునకును, గౌరవమునకును, హానిచేయఁగూడదు.

(d) ఇతరులకు చెడుగు కోరరాదు.

6. నీయందు క్షమ ఉండవలెను.

(a) కడుకీడు చేయువారికేని బదులుకీడు చేయరాదు.

(b) బదులుకీడు చేయవలయునని యిచ్ఛయును కూడదు.

(c) తనకు కీడు కోరువారికిని కీడు చేయువారి కిని, మంచి కోరవలయును, మంచి చేయ యత్నింపవలయును.

(d) అందఱిలోపల పరస్పరప్రీతి వ్యాపించి నెలకొనునట్లును, విరోధమును, ఐకమత్యాభావ మును నివృత్తి అగునట్లును ప్రయత్నము చేయ వలయును.

7. మనసును స్వాధీనపఱచి యేలవలయును.

(a) తాము న్యాయముగా వివాహము చేసి కొన్నవారితో తప్ప ఇతరులతో భోగింపఁ గూడదు.

(b) ఎవ్వరికి మోహపుఁదలఁపుతో చూడను కూడదు.

(c) వ్యభిచారచింత స్వప్నములోనైనను కూడదు.

(d) అందరియందును మోహములేని పరిశుద్ధచింత ఉంచవలయును.

8. కుటుంబధర్మములను విశ్వాసముతో సలుపవలయును.

(a) తల్లిదండ్రులకు శ్రద్ధతో శుశ్రూషచేయవలయు.

(b) తోఁడబుట్టువులయందు ప్రీతికలిగి ఉండవలయును. బిడ్డలనైహికాముష్మిక సుఖములకై ప్రయత్నపడవలయును.

(౯) దంపతులు పరిశుద్ధమగు ప్రేమపాశముచే బద్ధులై, కుటుంబధర్మములను మతధర్మములను పరస్పర సహకారులుగావుండి చేయవలయును.

(౧౦) బ్రాహ్మధర్మోపదేశముల ప్రకారము లౌకికధర్మములు సలుపవలయును.

10506